

Iulian Capcea,
executor judecătoresc, specialist principal al Oficiului de Executare Bălți,
Valeriu Capcea,
doctor habilitat, conferențiar universitar la Catedra de Drept Public
a Facultății de Drept a Universității de Stat "Alec Russo" din Bălți
m. Bălți, Republica Moldova, str. Bulgară, 94,
ap. 7. Tel: (373)231-79-100; email:
vcapcea@mail.ru.

Elaborarea și adoptarea legii cu privire la instituirea executorilor judecătorești privați - imperativ al timpului

Die Erarbeitung und Verabschiedung des Gesetzes in Hinsicht auf das Gründen selbständiger Gerichtsvollzieher – Imperativ der Zeit

Dieser Artikel behandelt bestimmte Probleme im Bereich der Erarbeitung und Verabschiedung von Gesetzen in Hinsicht auf das Gründen selbständiger Gerichtsvollzieher. Es stellt den Bedarf und die Notwendigkeit der Einführung dieses Gesetzes dar, zwecks Verbesserung des Vollstreckungssystems der Republik Moldau, und der Anpassung an die Kriterien der Europäischen Union. Gleichzeitig wird eine Reihe von Problemen herangegangen, die das Einführen dieses Gesetzes verhindern, besonders die Modifizierung und Ergänzung des Vollziehungsgesetzbuches der Republik Moldau.

Problemele cu care se confruntă sistemul de executare din Republica Moldova sunt condiționate de transformările și reformele ce se produc în toate sferele vieții sociale. Perioada de tranziție prin care trece țara noastră determină un nou mod de viață, constituirea unui stat de drept în care democrația, demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul sunt declarate valori supreme. Sistemul de executare în Republica Moldova are tendință de internaționalizare și de stabilire a unui echilibru în vederea soluționării juste și obiective a cauzelor de încălcare a drepturilor și libertăților cetățenilor.

Dacă în România s-a efectuat trecerea sistemul executorilor privați în anul 2000 [a se vedea: 2], apoi în Republica Moldova acest lucru se efectuează în prezent, dar, spre regret, nu au fost efectuate schimbări la *Codul de executare*, care nu va facilita activitatea acestor executori privați. Trebuie să remarcăm că există o *Notă Informativă la proiectul Legii privind modificarea și completarea Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004*

unde sunt propuse un șir de schimbări [4]. Pentru punerea în aplicare a noii Legi privind executorii judecătorești, se necesită în mod prioritar amendarea prevederilor *Codului de executare* (cartea întâi), prevederi procedurale fără de care nu poate fi implementat noul concept de executare a hotărârilor judecătorești, care ar facilita implementarea *Legii cu privire la instituirea executorilor judecătorești privați* [3], însă acest lucru se va întâmpla, în opinia noastră, abia în anul 2011, pentru că e greu de crezut că Referendumul Constituțional, alegerile parlamentare anticipate și cele prezidențiale care vor avea loc în septembrie și noiembrie a anului curent vor oferi posibilitatea ca aceste modificări și completări să fie efectuate. Prin urmare, aceste neconcordanțe între *Codul de executare* și *Legea cu privire la instituirea executorilor judecătorești privați* va împiedica, în mare măsură, activitatea executorilor privați.

Este cert că vechiul sistem de executare nu funcționa în mare parte din cauză că executorii nu erau motivați să-și facă meseria, pentru că aveau salarii mici. Ca urmare, în opinia ministrului Justiției a Republicii Moldova A. Tănase, aproape jumătate din cazurile pierdute la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) de statul moldovenesc aveau ca temei neexecutarea deciziilor judecătorești. Pe de-asupra, banii pe care-i aloca statul justiției vechiul sistem îi folosea fără chibzuință. Executorii judecătorești, potrivit noii legi adoptată de legislativ la 18 iunie 2010, nu vor mai fi plătiți de stat. Aceștia vor lucra ca notarii, vor avea propriile firme, cu angajați remunerați, și vor trebui să plătească impozite și contribuții sociale. Autoritățile susțin că sistemul de executori judecătorești privați va fi mai eficient și în plus va permite statului să economisească.

Anterior, experții Consiliului Europei, aflați într-o vizită de documentare în Republica Moldova, au constatat că sistemul de executare nu dispune de resurse financiare suficiente pentru executarea corespunzătoare și efectivă a hotărârilor judecătorești. Astfel, deși costurile întreținerii sistemului de executare silită au sporit de la circa 5 milioane lei în anul 2004 până la 41 milioane lei în 2009, mijloacele alocate pentru întreținerea sistemului continuă să fie insuficiente pentru o funcționare eficientă. Astfel, pe parcursul anilor, oficiile de executare s-au confruntat cu carența cronică de resurse elementare pentru procesul de executare, precum: combustibil, timbre, plicuri, rechizite de birou. Lipsa mecanismelor de motivare a executorilor judecătorești a determinat fluctuația deosebit de intensă a cadrelor în sistemul de executare și imposibilitatea menținerii în sistem a specialiștilor calificați. În aceste circumstanțe, s-a conturat necesitatea identificării unor soluții viabile pentru redresarea situației create. De asemenea, în rezultatul unui studiu complex privind cauzele legislativ-instituționale de condamnare a Republicii Moldova de către CEDO, efectuat cu suportul Misiunii OSCE, a fost

formulată recomandarea de a reexamina conceptual statutul executorilor judecătorești, fiind considerată drept o soluție oportună liberalizarea acestei profesii.

Astfel, prin această lege, executorii judecătorești vor fi persoanele care îndeplinesc o activitate de interes public, fiind investiți de către stat cu competențe de executare a hotărârilor judecătorești. Executorul judecătoresc va desfășura o activitate liberală care nu constituie activitate de profit, iar principalul scop de investire în funcție a acestora este executarea hotărârilor judecătorești.

Spre deosebire de modul de organizare în prezent a activității executorilor judecătorești, care activează în cadrul oficiilor de executare existente în fiecare circumscripție a judecătoriilor, executorii judecătorești privați își vor desfășura activitatea în cadrul unui birou în care vor putea funcționa unul sau mai mulți executori asociați. Drepturile și obligațiile executorilor care activează în același birou vor fi stabilite prin contract. De asemenea, pentru a asigura accesul nestingherit al cetățenilor la serviciile prestate de executori, legea stabilește că programul de activitate al birourilor va fi aprobat de Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, care va fi organizația profesională, formată din toți executorii judecătorești.

Noua lege, pe de o parte, va scuti statul de obligația de a-i plăti pe executorii judecătorești, aceștia urmând să fie plătiți de debitori. Pe de altă parte, îi va responsabiliza și motiva material pe cei care trebuie să pună în aplicare hotărârile judecătorești. Totodată, se urmărește scopul de a micșora numărul de plângeri adresate Ministerului Justiției având ca obiect activitatea desfășurată de executorii judecătorești, dar întărirea disciplinei și creșterea gradului de profesionalism al executorilor judecătorești trebuie să rămână principala preocupare a factorilor de decizie al viitoarei Uniuni Naționale a Executorilor Judecătorești din Republica Moldova.

Autorii legii spun că s-au bazat pe ideea că sistemele private prin definiție ar trebui să funcționeze mai eficient deoarece se bazează pe interes personal. Totodată, în acest caz, interesul personal al executorilor nu va prevala asupra intereselor celorlalte părți. Desigur, există anumite instrumente care ar împiedica punerea în capul mesei a interesului personal. Unii experți susțin că printre cele mai importante instrumente vor fi controlul judecătoresc și, nu în ultimul rând, faptul că orice prejudiciu cauzat de către executor va fi recuperat din contul său personal, ceea ce-l va impune pe executorul judecătoresc să fie corect și să întreprindă toate acțiunile în strictă conformitate cu legislația în vigoare.

Însă, alți experți nu sunt totuși atât de siguri că reforma se va realiza fără cusur, deși o consideră necesară. Ne raliem și noi la aceste opinii și considerăm că interesul personal

al executorului, adică câștigul care-l va motiva, va da randament doar atâta timp cât datoriile de recuperat vor fi importante în expresie bănească. Este evident că sumele de milioane, în principiu, sunt în dosarele economice sau în unele dosare civile serioase. În această ordine de idei, este evident că va fi o luptă acerbă pentru dosarele mari care vor aduce și sume fabuloase de bani. Cu toate acestea, executorii din localitățile rurale unde se execută o cotă de teren sau niște bunuri împărțite într-o familie vor avea mult mai puțin de câștigat.

În opinia noastră, există un șir de cauze care pot influența în mod negativ la implementarea acestei legi ce țin de mentalitatea oamenilor și de gradul de dezvoltare a conștiinței juridice a populației. Este demonstrat deja că legile funcționează bine în țările unde există un respect mult mai mare față de lege și există posibilități mai reduse pentru a te eschiva de la executarea hotărârilor. În majoritatea țărilor cu regim democratic să nu execuți o hotărâre judecătorească este o infracțiune și este o problemă chiar de cultură juridică, morală etc. În această ordine de idei, nihilismul juridic și conștiința juridică care este la un nivel destul de scăzut la cetățenii Republicii Moldova se va transforma într-o barieră destul de serioasă în calea implementării acestei reforme de necesare.

Mai mulți experți susțin, pe bună dreptate, că noua lege ar avea șanse maxime dacă întregul sistem judiciar s-ar debarasa de balastul trecutului totalitarist. Până în prezent, în Republica Moldova, sistemul de executare silită este pus în sarcina Ministerului Justiției și se realizează prin intermediul Departamentului de executare și al oficiilor de executare teritoriale. Totodată, este necesar de a conlucra cu *Conducerea Uniunii Internaționale a Executorilor Judecătorești și Ofițerilor Judiciari* și cu *Uniunea Executorilor din România* ca experiența acumulată să fie percepută de executorii privați din Republica Moldova. Trebuie utilizat la maximum Acordul de colaborare între ministerele de profil din România și Republica Moldova încheiat la începutul anului 2010 prin care România va asista Ministerul Justiției al Republicii Moldova la promovarea reformei privind instituirea executorilor judecătorești privați în țara noastră.

Note :

1. Codul de executare al Republicii Moldova Nr. 443-XV din 24.12.2004 //Monitorul Oficial al R. Moldova nr.34-35/112 din 03.03.2005.
2. Legea nr. 188/ 2000 privind Executorii judecătorești din România //Monitorul Oficial al României nr. 559 din 10 noiembrie 2000.
3. Legea cu privire la instituirea executorilor judecătorești privați din 18.06. 2010 //Monitorul oficial al R. Moldova Nr. 126/128/ 3659/366 din 23 iulie 2010.
4. Notă Informativă la proiectul Legii privind modificarea și completarea Codului de executare al Republicii Moldova nr.443-XV din 24 decembrie 2004. Citat 30 iulie 2010. Accesibil pe Internet: <URL> : [http:// www.justice.gov.md/file/](http://www.justice.gov.md/file/).